

November 2021

Barns resebegränsningar pga. dubbelt medborgarskap med fokus på Kina

Resolutionsmottagare

Justitiedepartementet

Problemformulering

Ett antal stater i världen tillåter inte dubbelt medborgarskap. Det kan bland annat leda till tidskrävande och onödiga kringåtgärder för utlandssvenska familjer som vill resa hem till Sverige på besök. Kina är ett av dessa länder.

Svenskar som valt att arbeta i Kina och bildat familj där har vanligen barn med dubbelt medborgarskap. Svenskar som inte är utsända från bolag i Sverige, utan är lokalanställda, behöver själva bekosta barnens skolavgifter om de ska gå på internationella skolor, vilket är kostsamt. Det kostar ca 200 000 - 300 000 SEK per år redan från förskolan. De familjer som saknar ekonomisk möjlighet låter därför sina barn gå i en kommunal skola. För att dessa barn ska få behörighet att gå i en kinesisk kommunal skola måste de förvärva kinesiskt medborgarskap. Problemet är att den kinesiska lagstiftningen inte tillåter dubbla medborgarskap. Detta sätter barnen i en besvärlig situation då de ska resa utanför landet, eftersom Kina inte tillåter att kinesiska medborgare lämnar landet med ett utländskt pass. Förutom att kinesiska staten kräver att dessa barn ansöker om ett kinesiskt pass måste de också ha ett giltigt visum till slutdestinationen.

Problembilden blir än mer komplex då Sverige inte tillåter utfärdande av Schengenvisum i det kinesiska passet för barn som är svenska medborgare, vilket dessa barn är utifrån svensk lagstiftning. Mot bakgrund av att det inte går att tillgodose både den kinesiska och den svenska lagstiftningen leder detta till ett moment 22 då barnen hamnar i situationen att de har två pass men inte tillåts resa ut ur Kina av ovan nämnda skäl.

Idag behöver de berörda familjerna hitta tekniska lösningar för att ha möjlighet att resa mellan Sverige och Kina. Bland annat görs det genom att resa till en tredje stat där visum inte behövs, såsom exempelvis Thailand som utfärdar s.k. ”*Visa on arrival*”.

En annan möjlighet att kringgå problemet är att det inte görs en bostadsregistrering (en så kallad Hukou) på barnen och att de i stället ansöker om ett separat resedokument i Kina (ska

inte förväxlas med pass). Men det råder stor skillnad mellan hur myndigheter informerar och hanterar detta. Det finns även regionala regleringar som skapar förvirring.

En sista möjlighet i dagsläget är att säga upp det kinesiska medborgarskapet. Men om familjen är boende i Kina medför det som redan beskrivits oförmåga att komma in i skolsystemet och dessutom att dessa barn inte kan arva land. En annan konsekvens av att säga upp det kinesiska medborgarskapet är att barnen inte får bo och arbeta i Kina efter 18 års ålder eftersom det krävs en Bachelors degree och två års relevant arbetslivserfarenhet, samt ett jobberbjudande för att kvalificera sig för ett arbetstillstånd.

En annan aspekt som försvårar verkställandet av att säga upp sitt kinesiska medborgarskap är att kinesiska myndigheter inte uppmuntrar det. Det har kommit till Svenskar i Världens kännedom att ett flertal föräldrar under det senaste året har ansökt om att säga upp det svenska medborgarskapet för sina barn för att kunna få dem att resa ur landet. Deras förhoppning är att barnet kan ansöka om att få tillbaka svenskt medborgarskap senare i livet.

Länder som Frankrike, Belgien, Italien, Slovenien och Schweiz utfärdar visum i kinesiska pass till sina medborgare för att de ska kunna resa ut ur Kina. Storbritannien har löst det genom att barnet kan ansöka om ett "*Temporary Suspension of Citizenship*" och USA utfärdar ett så kallat "*Proforma Visa*". I dessa fall behövs visumet för att barnen ska kunna resa ut ur Kina, och sedan kan man resa in i hemlandet på hemlandets pass.

Sverige, Österrike och Tyskland är länder som inte utfärdar något liknande för sina medborgare.

Lösningsförslag

Svenskar i Världen inser att problematiken i grunden inte är orsakad av Sverige. Det medför emellertid inte att Sverige kan förhålla sig passivt till att dessa svenska medborgare inte kan utnyttja sin absoluta rättighet att resa in i hemlandet. Rätten för svenska medborgare att resa in i landet är en grundlagsskyddad rättighet genom bestämmelsen i 2 kap. 7 § regeringsformen. Det gäller även den som är svensk medborgare men som aldrig har bott i Sverige. Det följer också av artikel 3 i det fjärde tilläggsprotokollet till Europakonventionen att rätten att resa in i medborgarskapslandet är absolut och utan undantag.

Bristen på agerande från svensk sida innebär i praktiken att de svenska medborgare som befinner sig i Kina och har dubbelt medborgarskap saknar möjlighet att utan långtgående och praktiskt betungande åtgärder kunna resa hem till Sverige. Denna passivitet riskerar att kränka svenska medborgares grundläggande rättigheter.

Andra stater har insett denna problematik och har på olika vis säkerställt att deras egna medborgare ska kunna resa in i landet. Sverige bör vidta liknande åtgärder för att säkerställa att svenska medborgare kan åtnjuta denna grundlagsskyddande rättighet.

Justitiedepartementet uppmanas därför att se över möjligheten att införa ”*Proforma Visa*” och/eller ”*Temporary Suspension of Citizenship*” till de medborgare som påverkas av denna regel så att svenska medborgare inte blir oförmögna att resa ut ur Kina och hem till Sverige.

Denna resolution är framtagen tillsammans med Familjens Jurist.